

بازنمود رویداد حرکت در جلوه‌های گفتاری زبان در قرآن کریم: رویکردی شناختی

فاطمه حبیبی^۱، فتحیه فتاحی زاده^۲

۱- پژوهشگر پسادکتر، رشته علوم قرآن و حدیث، دانشگاه الزهراء(س)؛ تهران.

۲- استاد علوم قرآن و حدیث، دانشگاه الزهراء(س)؛ تهران.

چکیده

اهمیت شناخت ماهیت زبان هم به عنوان ابزار اندیشه بشری و هم عنصر ارتباطی، سبب شده است تا در طول تاریخ علوم مختلفی چون زبان‌شناسی، فلسفه، عصب‌شناسی و جز آن، زبان را موضوع مطالعات گسترده قرار دهند. مقاله حاضر به بررسی مفهوم‌سازی استعاری حرکت در جلوه‌های گفتاری «زبان» در قرآن کریم از دیدگاه زبان‌شناسی شناختی می‌پردازد. این پژوهش در یک تحلیل پیکره‌مدار و با استفاده از پرکاربردترین کلید واژه‌های گفتار در قرآن یعنی «قول» و «کلمه» به عنوان اولین و مهمترین مفاهیم نمایانگر زبان، به استخراج استعاره‌هایی پرداخته است که بر اساس حوزه مبدأ حرکت شکل گرفته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که همه چهار مؤلفه اصلی (مسیر، زمینه، پیکر، جزء حرکتی) و همچنین یک مؤلفه فرعی رویداد حرکت (شیوه)، در گزاره‌های مورد مطالعه در روساخت، واژگانی شده است. همچنین بر اساس نتایج به دست آمده مشخص شد که حوزه‌های مقصد قضاء حتمی، زوال ناپذیری فرمان الهی، وحی، دروغ‌گویی و تحریف پربسامدترین مفاهیم انتزاعی هستند که از طریق حوزه حرکت مفهوم‌سازی شده‌اند. یکی دیگر از نتایج مقاله حاضر آن است که در رویداد حرکت، تمرکز بر مسیر حرکت است و مسیر به عنوان مهمترین بازنمود این رویداد، نقش مهمی در روساخت مفاهیم استعاری ایفاء می‌کند. **واژگان کلیدی:** قرآن کریم، زبان‌شناسی شناختی، الگوی واژگانی‌شدگی، استعاره مفهومی، قول، کلمه.